

Дата проведення - 24.04. 2020.

Тема. Українські землі у складі Чехословаччини. Карпатська Україна.

Пояснення навчального матеріалу

Українські землі у складі Чехословаччини

Закарпаття увійшло до складу Чехословаччини за Сен-Жерменським мирним договором й отримало офіційну назву **Підкарпатська Русь** (від 1928 р. — Підкарпатський край). Півмільйонне українське населення регіону під владою Чехословаччини не відчувало такого непримиренного утиску національних інтересів, як українське населення Польщі й Румунії.

У Чехословаччині не заборонялося вживання української мови. Тут діяли українські гімназії й початкові школи. Але Закарпаттю відводилась роль економічно занедбаної провінції. Робітникам платили у півтора-два рази менше, ніж у центральних районах країни. Селяни були незадоволені аграрною реформою, тому що фактично дві третини державних земель призначалися чеським колоністам.

Громадсько-політичний рух у Закарпатті складала три течії (схема 5).

Громадсько-політичний рух		
<u>Русофіли</u>	<u>Мадярофіли</u>	<u>Українофіли</u>
Вважали закарпатців частиною російського народу	Прагнули приєднатися до Угорщини	Пропонували ідею єдності українців з усім українським народом

Після Мюнхенської угоди 1938 р. Німеччина отримала фактичну свободу дій у Центрально-Східній Європі — почалося розчленування Чехословаччини. 11 жовтня 1938 р. Закарпаття отримало автономію. Автономний уряд А. Волошина розпочав запровадження у життя засад закарпатської державності.

На початку 1939 р. була утворена політична організація, яка стояла на платформі творення суверенної держави — **Українське національне об'єднання** (УНО). У лютому відбулися вибори до парламенту — Сейму Закарпатської України. У цей же час формується військова організація — Карпатська Січ, яка поповнювалася за рахунок добровольців,

більшість з яких прибували з Галичини, У ніч з 14 на 15 березня 1939 р. німецькі війська вступили на територію Чехословаччини. Водночас війська Угорщини, за згодою Гітлера, почали загарбання всього Закарпаття (ще в листопаді 1938 р. були окуповані Ужгород та Мукачеве).

15 березня 1939 р. у Хусті на засіданні Сейму було проголошено самостійність Закарпаття. Сейм ухвалив закон, згідно з яким проголошувалася незалежна держава з назвою **Карпатська Україна**, яка мала стати республікою на чолі з президентом. Державною мовою щойно створеної держави проголошувалась українська, кольорами державного прапора — синій і жовтий. Президентом країни став А. Волошин, але через кілька годин він разом з урядом змушений був емігрувати. Нечисленні загони Карпатської Січі самовіддано протистояли 40-ти-сячній угорській армії. У боях загинуло понад 5 тис. закарпатців, у тому числі командири Карпатської Січі М. Колодзінський та З. Коссак. Карпатська Україна опинилася в міжнародній ізоляції.

Персоналії

О.р. Августин Волошин
(Худож. Василь Скакандій)

Августин Волошин (1874-1945)

Видатний український педагог, науковець, релігійний і громадський діяч, президент Карпатської України. Народився в с. Келеничі (тепер Міжгірського району Закарпатської обл.) Здобув теологічну освіту в Ужгородському університеті, закінчив Вищу педагогічну школу в Будапешті й одержав диплом викладача математики й фізики. Разом з однодумцями розгорнув велику культурницьку діяльність на Закарпатті: видавав газети, популярну серію дешевих книжок щодо створення кооперативів, читалень, підручники, посібники тощо. У травні 1920 року під безпосереднім впливом А. Волошина постає товариство «Просвіта», яке відіграло велику роль у формуванні національної свідомості мешканців Закарпаття. У 1938 році очолив уряд Підкарпатської Русі. Під час приєднання Чехії до гітлерівської Німеччини й проголошення незалежності Словаччини проголосив 14 березня 1939 року незалежність Карпатської України. Після угорської окупації Закарпаття змушений був емігрувати. Упродовж 1939—1945 рр. жив у Празі, був ректором Українського вільного університету. У травні 1945 року радянські спецслужби заарештували А. Волошина й перевезли до Москви, де він і помер у тюрмі.

(За «Довідником з історії України»)

Домашнє завдання

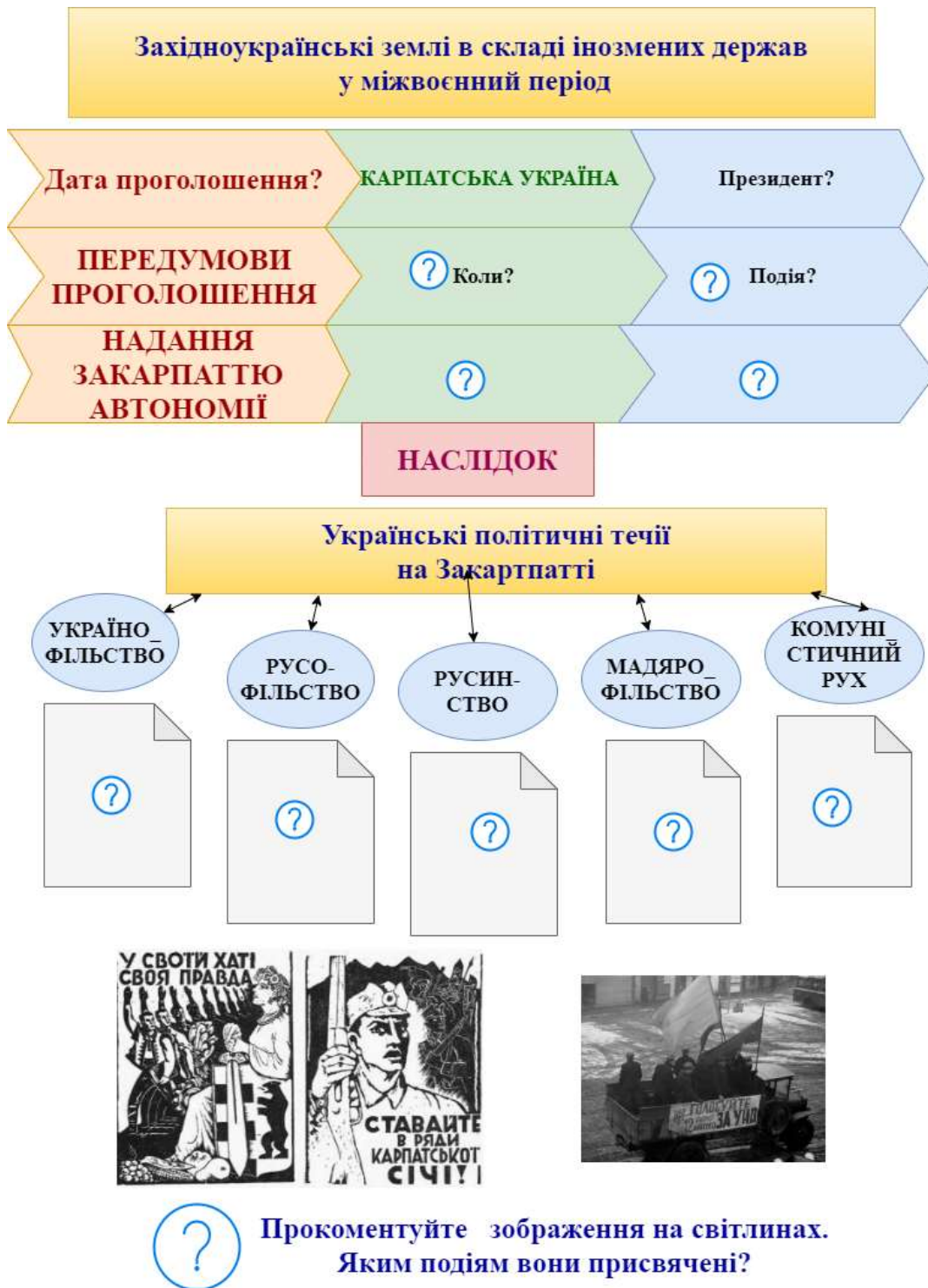
1. Опрацювати § 21, 168-172 с.

2. Переглянути відео:

- 10 клас. Історія України. Українські землі у складі Чехословаччини. (Тиж.2:ВТ), https://www.youtube.com/watch?v=nu_MeaX107k

- 10 клас. Історія України. Карпатська Україна (Тиж.3:ВТ) <https://www.youtube.com/watch?v=zUNmrbNzTM4>

3.

3. Відповіді на тести:

1. Про яку територію йде мова: “автономна Українська республіка у складі Чехословаччини в 1938-1939 рр.”

- А. Закарпаття ;   Б. Галичина;   В. Бессарабія;   Г. Північна Буковина

2. Незалежність Карпатської України було проголошено:

А. 30 грудня 1938 р.

Б. 15 березня 1939 р.

В. 30 вересня 1938 р.

Г. 20 січня 1940 р.

3. Хто був обраний президентом Карпатської України:

А. Д.Донцов

Б. Д. Левицький

В. А. Бродій

Г А. Волошин

4. Татарбунарське повстання відбулося на території:

А. Польщі

Б. Чехо-Словаччини

В. Румунії

В. СРСР

5. Яка подія європейської історії прискорила процес надання автономії Закарпаттю?

А. підписання Пакту Молотова—Ріббентропа

Б. формування осі «Берлін—Рим—Токіо»

В. «аншлюс» Австрії Німеччиною

Г. укладення Мюнхенської угоди

6. Яка подія спонукала до прийняття документа, уривок з якого наведено?

«1. Карпатська Україна є незалежна держава.

2. Назва Держави є: Карпатська Україна.

3. Карпатська Україна є республіка на чолі з президентом, вибраним Сеймом Карпатської України.

4. Державною мовою Карпатської України є українська мова.

5. Барвами державного прапора Карпатської України є синя і жовта...»

варіанти відповідей

А. розчленування і ліквідація Чехо-Словаччини

Б. початок Другої світової війни

В. напад Німеччини на СРСР

Г. «визвольний похід» Червоної армії в Західну Україну

7.

Події яких років відображають наведені плакати?

А. 1921—1923 рр.

Б. 1926—1930 рр.

В. 1932—1933 рр.

Г. 1938—1939 рр.

8.

На якій ілюстрації зображено президента Карпатської України?

9.

Герб якого державного утворення зображено на малюнку?

- А. Гуцульської республіки   Б. Карпатської України
В. Західноукраїнської Народної Республіки
Г. Галицької Соціалістичної Радянської Республіки

10. До складу яких держав входили західноукраїнські землі в 1921—1938 рр.? (три правильні відповіді)

Угорщина, Румунія, Польща, Чехословаччина, Австро-Угорщина, Болгарія, УРСР

11. Установіть відповідність між історико-географічними назвами земель та їхньою державною належністю на кінець 1937 р.

- 1 Наддніпрянщина та Слобожанщина
2 Східна Галичина та Західна Волинь
3 Північна Буковина та Південна Бессарабія
4 Закарпаття

- А Польська Республіка   Б Чехословацька Республіка
В Королівство Угорщина   Г Українська РСР
Д Королівство Румунія

варіанти відповідей

- 1г 2б 3в 4а
1г 2а 3д 4в
1г 2а 3д 4б
1г 2б 3в 4д

12. Установіть хронологічну послідовність подій

- А. Вибори до Сойму Карпатської України
Б. Перший Віденський арбітраж
В. Проголошення незалежності Карпатської України
Г. Татарбунарське повстання

варіанти відповідей

- г б а в
б в г а
г б в а
а б в г